

PARTER

KÄRANDE

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm

Ombud:
Jur kand. Ulrika Dietersson
c/o Diskrimineringsombudsmannen
Box 3045
103 64 Stockholm

SVARANDE

Skarets Fastigheter Aktiebolag, 556482-5601
Sikforsvägen 20
712 34 Hällefors

Ställföreträdare:
Nils Olav Skaret
Sikforsvägen 20
712 34 Hällefors

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
2. Tingsrätten förpliktar Diskrimineringsombudsmannen att till Skarets Fastigheter Aktiebolag utge ersättning för rättegångskostnader med 39 800 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 19 maj 2009 till dess betalning sker.

YRKANDEN M.M.

Diskrimineringsombudsmannen, nedan DO, har yrkat att tingsrätten förpliktar Skarets Fastigheter Aktiebolag (nedan bolaget) att till [REDACTED] utge 120 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen (2008-05-21) till dess betalning sker. Som grund för yrkandet har DO anfört följande. Bolaget har haft ett särskilt sätt att beräkna hyran, när lägenheten hyrts ut till flyktingfamiljer, vilka har en annan etnisk bakgrund än svensk. Till följd av denna hyressättning har [REDACTED] fått betala en högre hyra än andra hyresgäster med svensk bakgrund fått betala eller skulle ha fått betala, vilket innebär att hon missgynnats. Detta missgynnade har samband med hennes etniska tillhörighet. Bolaget har därmed diskriminerat [REDACTED] i strid med 9 § jämfört med 3 § lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (nedan 2003 års diskrimineringslag) och är därmed skyldig att utge skadestånd till henne enligt 16 § samma lag.

Bolaget har bestritt käromålet och uppgett att bolaget inte vitsordar något belopp som skäligt skadestånd i och för sig. Som grund för bestridandet har bolaget anfört att bolaget inte diskriminerat [REDACTED] och därmed inte heller är skadeståndsskyldigt gentemot henne.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

UTVECKLANDE AV KÄROMÅLET

Twisten gäller om bolaget har diskriminerat [REDACTED] genom det sätt som bolaget beräknat och tagit betalt för hyran. Enligt 4 § 1 p i 2003 års diskrimineringslag avses i lagen med etnisk tillhörighet att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Enligt 9 § i samma lag är diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet förbjuden bland annat vid yrkesmäs-

sigt tillhandahållande av bostäder. Rekvisitet etnisk tillhörighet i 4 § 1 p i 2003 års diskrimineringslag innefattar även personer som tillhör grupperna flyktingar och invandrare, till vilka grupper [REDACTED] hör, trots att varken alla flyktingar eller alla invandrare har samma etniska bakgrund. Flykting är ett juridiskt begrepp som i utlänningslagen definieras som en utlänning som är utanför sitt land på grund av att denne känner fruktan för förföljelse och som inte begagnar sig av det landets skydd. När DO inrättades 1986 angavs att de personer som i den lagstiftningen skulle skyddas från diskriminering skulle vara de samma som skyddades av brottsbalkens regler om olaga diskriminering varigenom bland annat gruppen invandrare skyddas. Missgynnade av flyktingar i allmänhet måste därför också stå i strid mot förbudet mot diskriminering i 2003 års diskrimineringslag. - Hällefors kommun har tagit emot kvotflyktingar. Flyktingarna har befunnit sig i en utsatt situation då de ofta varit nyanlända i Sverige och inte haft kunskap om hur det svenska rättssystemet och hyressättningssystemet fungerar. Flera familjer har varit så stora att det kommunala bostadsbolaget inte kunnat tillhandahålla tillräckligt stora lägenheter. Kommunen har då vänt sig till bolaget som hyr ut lägenheter i Hällefors. Bolaget har därefter hyrt ut stora lägenheter till flyktingfamiljer. [REDACTED] och hennes sju barn anlände till Sverige 2004 som kvotflyktingar. Familjen flyttade in i en av bolagets lägenheter på Skolvägen i Hällefors. Hon fick då i hyra för lägenheten betala 9 990 kr per månad. Den föregående svenske hyresgästen i samma lägenhet som flyttat ut samma år betalade i hyra 5 800 kr per månad. Talan i detta mål väcktes den 6 maj 2008 och med beaktande av den tvååriga preskriptionsregeln i 23 § i 2003 års diskrimineringslag yrkas skadestånd på grund av diskriminerande hyressättning från den 6 maj 2006 fram till och med den 31 december 2006. Missgynnandet har skett varje gång [REDACTED] betalat hyran. Under maj och juni 2006 betalade [REDACTED] i hyra 9 885 kr per månad. För vardera av månaderna juli – december 2006 betalade hon 9 339 kr i hyra. En svensk familj bestående av sex personer som i samma fastighet och under samma tid av bolaget hyrde en lägenhet av motsvarande storlek som den [REDACTED] hyrde, betalade i hyra 6 000 kr per månad. Vid en jämförelse med det kvadratmeterpris som det kommunala bostadsbolaget i Hällefors tog ut i hyra för sina lägenheter under aktuell tid framgår att [REDACTED] betalat en oskäligt hög hyra för sin lägenhet. I enlighet med beslut av hyresnämnd be-

stämdes hyran för [REDACTED] lägenhet för januari 2007 och följande månader till 6 279 kr. Av hyresnämndens protokoll framgår att det i januari 2007 fanns stora brister och skador i [REDACTED] lägenhet. I hyresnämnden förklarade bolaget att den högre hyran för [REDACTED] lägenhet berodde på att familjen [REDACTED] var så stor och att det generellt sett är dyrare att ha invandrare som hyresgäster. Sådan hyressättning har bolaget inte tillämpat i övrigt, d.v.s. vid uthyrning till andra hyresgäster. Att bolaget har valt att fastställa hyran efter särskilda kriterier när lägenheter har hyrts ut till flyktingfamiljer har medfört att dessa familjer har fått betala mer i hyra än andra hyresgäster. Av bolagets egna uppgifter framgår att det också varit syftet. Det är uppenbart att hyrorna för flyktingfamiljer har satts efter andra normer än vad som är brukligt på hyresmarknaden. [REDACTED] har betalat hyran med de bidrag som familjen erhållit i form av bostadsbidrag och introduktionsbidrag. Den oskäligt höga hyran har negativt påverkat [REDACTED] privata ekonomi eftersom den höga hyran enbart till en mindre del kompenseras genom höjt bostadsbidrag.

UTVECKLANDE AV SVAROMÅLET

Bolaget blev tillfrågat av Hällefors kommun om bolaget kunde ta emot större flyktingfamiljer, vilket bolaget gick med på under förutsättning att bolaget fick kostnadstäckning för detta. Efter diskussion kom bolaget och kommunen överens om hyror för de stora lägenheter bolaget förfogade över. Hyrorna hade godkänts såväl av kommunen som av Försäkringskassan. Lägenheterna besiktades av kommunen och hyresavtalen godkändes alltid av kommunen och Försäkringskassan innan flyktingfamiljerna flyttade in. Bolaget förde också diskussioner med allmännyttan om vilken prissättning per kvadratmeter som var rimlig. Allmännyttan har i princip samma priser som bolaget. Som privat hyresvärd har bolaget rätt att ta ut 5 procent högre hyra än allmännyttan vilket bolaget inte gjorde. Bolagets hyressättning låg därför i underkant av den hyra som kunde ha tagits ut. Det enda fel bolaget medger i förhållande till hyresgästen [REDACTED] [REDACTED] är att hyreshöjningar inte förankrats i hyresgästföreningen, vilket bolaget då inte visste var nödvändigt. I den fastighet där [REDACTED] med familj hyrde sin lä-

genhet under bland annat år 2006 bodde under denna tid även en svensk familj med fyra barn. Den svenska familjen flyttade in i lägenheten efter det att den stått obebodd en längre tid. Lägenheten var då inte rustad efter föregående hyresgäst. Hyrestiden var begränsad till den tid det skulle ta innan den svenske hyresgästen kunde överta det hus denne köpt av sin arbetsgivare. Någon uppsägningstid var inte avtalad och något hyreskontrakt fanns inte upprättat. Familjen hade egen tvättmaskin och torktumlare i lägenheten. Den svenska familjen och bolaget kom överens om en hyra motsvarande det skick lägenheten var i vid inflyttningen. Några månader efter det att den svenska familjen flyttat in fastighetens ena lägenhet flyttade [REDACTED] och hennes barn, sammanlagt åtta personer, in i fastighetens andra lägenhet. Den lägenhet [REDACTED] flyttade in i var upprustad före inflyttning. Bolagets kostnader för vatten, sopor och uppvärmning blir generellt högre när en familj med många familjemedlemmar hyr en lägenhet och förbrukningsavgifterna för vatten och avfall var inkluderad i hyran. Vad gäller förbrukningsavgifter har bolaget vid bestämmandet av hyran för flyktingfamiljer lagt på för de verkliga merkostnaderna som uppstår när stora familjer är hyresgäster. Dessutom har vid hyressättningen beaktats att förslitningskostnaderna blir högre i lägenheter där det bor många familjemedlemmar. Omsättningen av flyktingfamiljer i bolagets lägenheter har varit stor och därmed har också bolagets kostnader för återställandet av lägenheterna efter utflyttning varit höga. Bolaget har hittills stått för alla återställningskostnader efter det att flyktingfamiljerna flyttat ut eftersom det i princip varit omöjligt för bolaget att få ersättning för dessa kostnader vilket påverkat hyressättningen i höjande riktning. Hyran för [REDACTED] och den svenska familjen i grannlägenheten gick på grund av standardskillnaden inte att jämföra. [REDACTED] drabbades heller inte av den högre hyressättningen eftersom hon inte hade någon egen inkomst. De av hyresnämnden efter besiktningen i januari 2007 påstådda skadorna i [REDACTED] lägenhet fanns inte där när familjen [REDACTED] flyttade in. Några fukt- eller mögelskador fanns inte vid besiktningen utan det var torkade fläckar. Den av hyresnämnden påstådda fräna lukten i det andra sovrummet var en subjektiv bedömning som inte delades av bolaget. Att hyran sänktes av hyresnämnden berodde på de brister som hyresnämnden hittade, brister som bolaget var omedveten om. Alla påpekanden från hyresgäster om brister i de förhyrda lägenheterna åtgärdar bolaget direkt.

DOMSKÄL

Parterna har åberopat såväl muntlig som skriftlig bevisning.

DO har yrkat skadestånd på grund av påstådd diskriminering i samband med att bolaget hyrde ut en bostadslägenhet till [REDACTED] under del av år 2006. Under denna tid och fram till den 1 januari 2009 var 2003 års diskrimineringslag gällande rätt. Första stycket i 9 § i den lagen hade följande lydelse.

”Diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder är förbjuden vid yrkesmässigt tillhandahållande av varor, tjänster eller bostäder.”

Enligt 4 § 1 p i 2003 års diskrimineringslag avsågs i den lagen med etnisk tillhörighet att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg.

Det är ostridigt att [REDACTED] tillhör både gruppen flyktingar och gruppen invandrade. DO har hävdatt att [REDACTED] i egenskap av flykting och invandrare omfattas av 2003 års lag om förbud mot diskriminering på grund av etnisk tillhörighet.

Tingsrätten prövar först om lagens rekvisit etnisk tillhörighet innefattar person som tillhör gruppen flyktingar och/eller gruppen invandrare

I 1 § lagen (1994:134) mot etnisk diskriminering (nedan 1994 års diskrimineringslag) angavs att med etnisk diskriminering avses att en person eller en grupp av personer missgynnas i förhållande till andra eller på annat sätt utsätts för orättvis eller kränkande behandling på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. Paragrafen hade samma lydelse som 1 § lagen (1986:442) mot etnisk diskriminering som den 1 juli 1994 ersattes av 1994 års diskrimineringslag. I propositionen till 1994 års diskrimineringslag (prop. 1993/94:101) anförde regeringen i allmänmotiveringen på sidan 44 bland annat följande.

” Den personkrets som kan komma i fråga för skydd enligt lagstiftningen mot etnisk diskriminering i arbetslivet bör avgränsas genom att vissa diskrimineringsgrunder anges i förbudsbestämmelserna. Diskrimineringsgrunderna bör därvid vara desamma som i brottsbalkens bestämmelser om hets mot

folkgrupp och olaga diskriminering och i som i nuvarande DO-lagen alltså ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung och trosbekännelse. Att i detta hänseende anknyta till gällande rätt har ett stort värde bl.a. därför att vägledning beträffande innebörden av diskrimineringsgrunderna därvid kan erhållas av förarbeten och doktrin i anslutning till denna lagstiftning. De personkategorier som bereds skydd genom brottsbalksbestämmelsen om hets mot folkgrupp inkluderar även befolkningsgruppen ”invandrare”, dvs. de folkgrupper i Sverige som har det gemensamt att de har ett annat nationellt ursprung än majoritetsbefolkningen. Efter en lagändring år 1982 framgår detta tydligt av lagtexten genom användandet av uttrycket ”annan sådan grupp av personer”. Även i straffbestämmelsen om olaga diskriminering, som inte innehåller något sådant förtydligande uttryck, anses skyddsobjektet emellertid omfatta även individer som ingår i gruppen ”invandrare” (jfr Kommentar till Brottsbalken II, 6 uppl., s. 268). Motsvarande bestämning av skyddskretsen bör gälla även för lagstiftningen mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Något uttryckligt förtydligande av denna innebörd torde inte behövas.”

1994 års diskrimineringslag ersattes den 1 maj 1999 av lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet (1999 års diskrimineringslag). I 3 § 1 st i den lagen angavs att i den lagen avsågs med etnisk tillhörighet att någon tillhör en grupp av personer som har samma ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. Av specialmotiveringen till paragrafen i propositionen till 1999 års diskrimineringslag (prop. 1997/98:177) framgår att paragrafen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag och att paragrafens första stycke motsvarar 1 § andra meningen i den nuvarande lagen på så sätt att diskrimineringsgrunderna överensstämmer. I lagrådsremissen hade regeringen föreslagit att med etnisk tillhörighet i lagen skulle avses en gemenskap som har samband med ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. Av Lagrådets yttrande framgår att Lagrådet ansett att det knappast är möjligt att karakterisera en ”tillhörighet” som en ”gemenskap” och att det i detta sammanhang synes lämpligare att på samma sätt som i 16 kap. 8 § brottsbalken tala om en ”grupp”. Av yttrandet framgår också att Lagrådet föreslagit den lydelse av lagens 3 § 1 st som sedan kom att föreslås av regeringen och antas av riksdagen.

Den 1 juli 2003 trädde 2003 års diskrimineringslag i kraft. I propositionen till lagen angavs i specialmotiveringen till 4 § 1 p bland annat följande.

”Med etnisk tillhörighet avses att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Detta är samma definition som tidigare använts i lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet, med det undantaget att begreppet trosbekännelse brutits ut.”

Den 1 januari 2009 trädde Diskrimineringslagen (2008:567) (nedan 2008 års diskrimineringslag) i kraft samtidigt som 2003 års diskrimineringslag upphävdes. Enligt 1 kap. 5 § 1 st 3 p i 2008 års diskrimineringslag avses i den lagen med etnisk tillhörighet nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Enligt övergångsbestämmelse till 2008 års lag skulle 2003 års diskrimineringslag fortfarande gälla i fråga om diskriminering som ägt rum före ikraftträdandet. Regeringens förslag till 2008 års diskrimineringslag finns i proposition 2007/08:95. Ur propositionens allmänmotivering citeras följande avsnitt från sidan 120.

”Det finns inte skäl att anta vare sig att Sveriges trohet gentemot internationella konventioner kommer att ifrågasättas, eller att det materiella skyddet mot diskriminering skulle försvagas om ras inte används i den nya diskrimineringslagen. Detta gäller i synnerhet om ett tillägg till definitionens uttryck ”nationellt eller etniskt ursprung” och ”hudfärg” görs med orden ”annat liknande förhållande”. Med detta bör förstås sådant som ogrundade föreställningar om ”ras”, att svepande hänvisningar till uppfattningar om ”invandrades” egenskaper, utseende eller bakgrund läggs till grund för ett handlingssätt eller att någon över huvudtaget motiverar ett missgynnande agerande utifrån nedsättande beteckningar om personer med utländsk eller svensk bakgrund. Regeringen föreslår sammanfattningsvis att etnisk tillhörighet ska vara en av diskrimineringsgrunderna i den nya diskrimineringslagen. Den bör avse en persons nationella eller etniska ursprung, hudfärg och det nyssnämnda begreppet ”annat liknande förhållande”. När det gäller etniskt ursprung kan framhållas att här innefattas bl.a. nationella minoriteter såsom samer och romer. Däremot bör ordet ras inte användas i den nya lagen. För andra lagar där ras förekommer ställer sig saken något annorlunda. I t.ex. brottsbalken och andra lagar förekommer ordet i sammanhang som inte utan vidare kan jämföras med den nya lagen mot diskriminering. Begreppet förekommer i lagar av olika karaktär och det är inte uteslutet att det i olika författningar kan finnas skäl att beskriva den krets av personer som ska skyddas på olika sätt. Diskrimineringskommitténs betänkande ger inte tillräckligt underlag för att för att nu helt och hållet utmönstra ras ur alla författningar. Regeringens ambition är att se över frågan i annat sammanhang.”

Ur specialmotiveringen till 1 kap 5 § i 2008 års diskrimineringslag anges i propositionen bland annat följande.

”Definitionen av *etnisk tillhörighet* finns i tredje punkten. Med nationellt ursprung avses att personer har samma nationstillhörighet, som t.ex. finländare, polacker eller svenskar. Med etniskt ursprung menas att personer har ett relativt enhetligt kulturmönster. Några exempel är nationella minoriteter såsom samer och romer. Ordet ras används inte eftersom lagen utgår från att alla människor tillhör en och samma ras; människorasen. I stället upptar definitionen orden hudfärg och ”annat liknande förhållande”. Däri innefattas t.ex. föreställningar om att det skulle gå att indela människor i raser. Om diskriminering förekommer med hänvisning till någons ”ras” eller med någon annan nedsättande beteckning som syftar på personer med utländsk eller svensk bakgrund, faller det inom ramen för vad som menas med ”annat liknande förhållande”. Även diskriminering av ”invandrare” innefattas i samlingsbeteckningen etnisk tillhörighet. Att någon är invandrare har ansetts vara detsamma som att ha ett annat nationellt ursprung än majoritetsbefolkningen (jfr t.ex. prop. 1993/94:101 s. 44). Medborgarskap omfattas i sig inte av diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet. Icke berättigade krav på exempelvis svenskt medborgarskap riskerar ändå att bedömas som indirekt diskriminerande, eftersom sådana krav typiskt sett missgynnar människor med annat etniskt eller nationellt ursprung än svenskt.”

Mot bakgrund av vad ovan antecknats gör tingsrätten den bedömningen att en person inte omfattas av definitionen på etnisk tillhörighet i 2003 års diskrimineringslag enbart därför att personen tillhör gruppen flyktingar och/eller invandrare eftersom varken alla personer i gruppen flyktingar eller alla personer i gruppen invandrare har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Vid sådant förhållande ska DO:s talan ogillas.

Med hänsyn till utgången i huvudsaken är DO skyldig ersätta bolaget för dess rättegångskostnader. Då DO vitsordat skäligheten i och för sig av den av bolaget yrkade ersättningen för rättegångskostnader ska yrkad ersättning dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 401)

Överklagande, som ställs till Göta hovrätt och ges in till tingsrätten, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 9 juni 2009.

På tingsrättens vägnar

Åke Gustafsson

Lars-Erik Hulth

Anders Domert